

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМЕНІ І.Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МОЗ УКРАЇНИ  
ВСЕУКРАЇНСЬКА ЕКОЛОГІЧНА ЛІГА УПРАВЛІННЯ ЕКОЛОГІЇ  
ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ  
ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ  
ДУ «ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ЛАБОРАТОРНИЙ  
ЦЕНТР МОЗ УКРАЇНИ»

**Матеріали науково-практичної конференції**

**«ДОВКІЛЛЯ І ЗДОРОВ'Я»**

**(23–25 квітня 2020 року)**

За редакцією заслуженого діяча науки і техніки України, почесного  
академіка НАПН України, професора С. Н. Вадзюка

Тернопіль  
ТНМУ  
«Укрмедкнига»  
2020

**Довкілля і здоров'я** : матеріали наук.-практ. конф. (Тернопіль, 23–25 квіт. 2020 р.) / за ред. проф. С. Н. Вадзюка. – Тернопіль : ТНМУ, 2020. – 76 с.

*Усі матеріали збірника подаються в авторській редакції. Відповідальність за представлені результати досліджень несуть автори тез.*

2030 році 60% викидів парникових газів від рівня викидів таких газів у базовому 1990 році. Досвід розвинених країн свідчить про необхідність залучення державних інвестицій у “зелений” сектор економіки, а також створення заохочуючи стимулів для притоку приватних інвестицій шляхом проведення гнучкої податкової, цінової, кредитної політики. Зелені технології сьогодення розвиваються у всіх сферах людської діяльності, але пріоритетною програмою UNEP (програма ООН) визначено 10 ключових секторів: сільське, лісове, житлово-комунальне господарство; енергетика; рибальство; промисловість; туризм; транспорт; утилізація та переробка відходів; управління водними ресурсами. Кожна галузь економіки має особливі цілі і завдання, пов’язані з озелененням, а також механізми, що мають сприяти даній трансформації.

В Україні є хороші перспективи переходу до тривалого сталого розвитку. Наша держава має великий геополітичний потенціал – сприятливі кліматичні умови, вигідне географічне положення, достатні природні ресурси, високий інтелектуальний рівень розвитку населення, безцінну культурно-історичну спадщину. Критерієм ефективності заходів сталого розвитку має бути зростання обсягів виробництва в умовах максимально можливого збереження природних ресурсів і переходу до поліпшення якісних показників навколишнього природного середовища. Ще одним з необхідних кроків до успішної реалізації програми “Сталий розвиток України” є інформування всіх верств населення.

УДК 316. 613. 434 : 616 – 053.82 : 378. 4 : 61

## **ОСОБЛИВОСТІ АГРЕСИВНИХ ПРОЯВІВ ОСОБИСТОСТІ СУЧАСНИХ СТУДЕНТІВ, ЯКІ ЗДОБУВАЮТЬ ВИЩУ МЕДИЧНУ ОСВІТУ**

**Макаров С. Ю., Серебреннікова О.А., Сергета І. В.**

*Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова*

*E-mail: [serheta@ukr.net](mailto:serheta@ukr.net)*

Серед провідних особистісних проявів та характеристик студентської молоді, котрі є своєрідними тригерами формування певних найбільш значущих поведінкових проявів та побудови окремих поведінкових стратегій, важливе місце займають показники, які відбивають особливості перебігу процесів формування психофізіологічних рис агресивності, і, таким чином, встановлюють ступінь схильності людини до здійснення дій деструктивного змісту.

Метою роботи було визначення особливостей агресивних проявів особистості сучасних студентів, які здобувають вищу медичну освіту, впродовж навчального року на підставі використання особистісного опитувальника Баса і Даркі.

Одержані дані, по-перше, засвідчували стабільно високий рівень вираження досліджуваних значень. По-друге, слід було відзначити той факт, що, якщо на початку навчального року у дівчат найбільш значущими були показники таких видів агресивних проявів, як “почуття провини”, непряма агресія і підозрілість, у юнаків – непряма агресія, “почуття провини” і вербальна агресія, найменш значущими у

дівчат – показники негативізму, роздратованості і фізичної агресії, у юнаків – показники роздратованості, негативізму і “почуття образи”, то наприкінці періоду навчання серед дівчат найбільш значущими були показники непрямої агресії, “почуття образи” і “почуття провини”, серед юнаків – показники непрямої агресії, підозрілості і “почуття провини”, найменш значущими у дівчат – показники роздратованості, негативізму і фізичної агресії, у юнаків – показники роздратованості, негативізму і фізичної агресії. По-третє, привертало на себе увагу статистично-значуще збільшення ступеня вираження критеріальних характеристик таких агресивних проявів особистості сучасних студентів, як роздратованість серед дівчат ( $p < 0,05$ ) і юнаків ( $p < 0,01$ ), а також непряма агресія лише серед дівчат ( $p < 0,05$ ).

УДК: 612.014 – 053 – 055 – 071.3 – 053.5 (477.83)

### **ФІЗІОЛОГІЧНІ СТАТЕВО-ВІКОВІ ОСОБЛИВОСТІ МОРФОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ ШКОЛЯРІВ**

**Москвяк Н. В., Ямка Я.М.**

*Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького*

*E-mail: nataliavolod@ukr.net*

Процес фізичного розвитку (ФР) дитини відбувається у декілька послідовних етапів. Інтенсивний ріст і первинне збільшення маси тіла (МТ) триває до 4-річного віку. Фаза (витягування) - охоплює вік від 5 до 8 років. МТ збільшується пропорційно, але відстає від показників зросту (ЗР). Друга фаза збільшення МТ, що випереджує зміни ЗР, триває від 9 до 13 років. У віковій групі 13-16 років спостерігається чергова фаза інтенсивного росту. З настанням активної ендокринної перебудови організму (дівчатка у 12 років, хлопчики у 14 років) реєструється класичний перехрест кривих зросту, що властиво етапу статевого дозрівання.

Мета роботи передбачала вивчення статевих особливостей ФР дітей середнього шкільного віку м. Львова. Відповідно до загальноприйнятих методів антропометрії обстежено 214 дітей 12 років, з них 113 хлопчиків та 101 дівчинка, а також 246 школярів 14 років (117 хлопчиків та 129 дівчаток).

Отримані результати вказують на виражений статевий диморфізм у вікових групах 12 та 14 років, що відповідає фізіологічним закономірностям формування дитячого організму в пубертатному періоді. Дівчатка 12 років є вищими за хлопчиків на 1,05 см, їхня МТ та обвід грудної клітки (ОГК) більші від аналогічних показників осіб чоловічої статі на 1,48 кг та 1,70 см відповідно. У віковій групі 14 - річних школярів, навпаки хлопчики вищі на 5,70 см від дівчаток, а також їхня МТ є більшою на 3,90 кг. Поряд з тим, ОГК дівчаток перевищує параметр хлопчиків на 1,36 см.

Встановлені нами закономірності вказують на позитивні тенденції формування ФР дітей середнього шкільного віку, що є сприятливою прогностичною ознакою для їхнього стану здоров'я у старших вікових групах.